

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду »Краљев трг« до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: седмична, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механичарима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплаћити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлежствима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви »Полицијског Гласника« не продају се. Рукописи не враћају се.

ПАРИСКА ПОЛИЦИЈА

— По П. Линденбергу. —

(НАСТАВАК)

III.

Ми смо већ поменули какву је улогу под Наполеоном III. имала полиција сигурности, коју смо навикли звати тајном полицијом. Служила је, на име, политичким тежњама. Употребљавана је да изналази завере противу живота царева и противу владе, а по који пут и за ствари природе заиста романтичне. Тајни агенат Грисели, који се од простог корсиканског чобанина узнео на положај веома важан и пун одговорности, изблебетао је у својим успоменама много што шта интересно о тој тајној полицији. Ако се њему и пеће много да верује, ипак остаје доста факата по казивању других тајних агената, као Колера и Клода, којима се јако осветљава делање политичке полиције под другим царством. По ма колико да су ова саопштења интересна, не може бити места да их овде излажемо. У осталом она су већ добила своје место на листовима историје Француске тога доба, која је неумитна у осуди оног неверства и злоупотребе власти о државном удару између првог и другог децембра 1852. год. и владавине која је на том заснивана, за све време другог царства. И та историја, у исто време, учи нас како ни иначе без казне не пролазе такви злочини. Вратимо се, дакле, оном делању полиције сигурности, које јој је прави задатак.

Рачуна се да је број оних, који чине »Париз у тами«, око 60.000. Готово толико исто пријави се годишње полицији разноврених крађа, а притварања последњих година било је просечно на 50.000. То је службено констатовано. Тај ужасан број приписује се злом стању, од кога пати како Париз тако и друге светске вароши, као Лондон, Њу-Јорк, Берлин, Беч и т. д., јер се у њих слеже талог друштвени из целе земље. Огромно придображење људи, на које се не може строго мотрити, даје могућности да се чине злочина дела и да се ова могу прикривати од полиције, а то је у Паризу много лакше него на пр. у Берлину, јер Париз нема полицијске установе за пријаву сваког који у њ дође онако уређене као што је има Берлин. Из оног ужасног јада у најнижих слојева друштва мора излазити све већа »војска порока«, како се често називају у Паризу оне гомиле злочинаца, и што је при том најстрашније: тај вишак рекрутује се већином од младежи, која, махом због околине у којој је, рано сазнаје сва лукавства и хвата све замке злочинаца од запата, те брзо долази до опасне виртуозности у том.

Париски злочинци од заната, по везама својим, потребама и навикама својим, по говору којим се служе, са свим су слични онима осталих великих престоница европских. Они се и ту у Паризу деле на исте разне врсте, према томе чиме се »занимају« и шта им је нарочито »позив«; језик им је пун циганских и јеврејских речи; париски злочинац, са свим као и берлински, лондонски и т. д., мисли само на данас, никад и на сутра; што може брже профука све што има; по неки пут има код њега неке доброћудности и при свем лукавству свом често се, с неразумљивом лакомисленошћу, игра с опасношћу; годинама биће највернији, најнесебичнији према својим друговима, на ипак једном ће их лако и очас издати.

Ова интернационалност злочинаца веома је интересна и од велике важности по криминалисте. Она необично отежава посао полицији и у многим случајевима не да јој да гони и ухвати кривца, јер с неком чудном сигурношћу зна из Париза побегли злочинац где ће се и у кога сакрити у Берлину или Лондону, као и обратно.

Него, осем поменутих, има и других сличности између злочинаца париских и других вароши. Најређе је да се читаве генерације породица посвећују злочинима, али и у том има изузетака, које налазимо такође и у Паризу. Пре више година полиција ухвати у Паризу неку породицу Патап, оца, матер, кћери, синове и зетове, свега њих 14, који сви скупа добише само 209 година заточења! Тако исто и париски злочинац боји се проливања крви; већи број напред смишљених убистава учињен је последњих година махом, ако се можемо тако изразити, од стране почетника или новајлија у каријери злочиначкој.

По себи се разуме да у париским злочинцима има и пуно »специјалитета«, којих по другим местима нема. Њих је нарочито међу варалицама, али и иначе јављају се по неке са свим нове фигуре. То долази услед неких нарочитих особина париског друштвеног живота и у вишим редовима његовим, од њихових мало строгих погледа на живот, од склоности њихове ка сујети и лакоумљу. Тако, познати опасни лопов Матиџио годинама стајаше у вези под именом »граф од Белер« с првим круговима, беше радо виђен гост у отменим салонима, а о ручковима и вечерама освајаше својом духовитошћу госте, које може бити прве ноћи за тим покрадаше. Други превелики лупеж, Туријан, становаше у зеленој улици у једној прекрасној вили, имађаше у коњушници осам коња и троја луксузна кола, држаше се високо, имађаше више терена за лов, лети посећиваше прве бање и у њима беше увек с првима, чињаше раскошне возбе, и... једног лепог дана би ухапшен због многих опасних крађа, које је он, као у каквој правој школи злочинаца, био учинио с пет до осам младих људи. Неки Жиро де Гатбуре беше из веома угледне породице; кроз осам година правно је и протурао врло вешто фалсификоване новчанице и за то време господски живео и пливао у обиљу; кад, најпосле, би ухапшен, био је у кући као палати, плаћаше 11 слугу, држаше 10 коња, а његова хајка била је једна од најпознатијих у свој Француској. За време Луја Филипа читава дружина племића била се одала растурању лажног папирног новца и париска »Француска Банка« била је прва жртва, јер је у готовом платила по хиљаду динара за дванаест лажних упутница на касу. Истрага је доцније показала, да су билети начињени у иностранству, да је тај посао подстакла једна од највиших личности из најближе околине једног с престола отераног владара, а да је банкноте растурао неки граф, уз то бригадни генерал, да их је при себи имао и један принц.

У Паризу свака под закуп давана зграда има свог кућног чувара, надзорника, који махом има своју собицу у вестибилу, да би га сваки који долази могао питати, ако што узажели, и да би овом могао показати у коме је стану онај кога тражи, јер на вратима ретко стоји записано име онога ко ту станује. Због тога крадљивци тешко могу извршити своју намеру да се у туђе собе увуку дању, или могу то постићи само под каквом елегантном маском. Жанол де Ванез, зван »лоповски краљ«, јављао се увек беспрекорно одевен, с цилиндром најновија фасона на глави и лепо фризиран, поздрављаше пријатно кућне надзорнике, које усхићаваше та љубазност еле-

гантна човека; погледајући око себе, он је отварао врата, а после пола сата, стрпавши у дубок лоповски џеп свога огр-тача новац и ствари од вредности, излазио је из куће. Тај Жа-вол де Ванез беше чудесно вешт у предругојачавању спољаш-њости човекове; не само да се облачио увек у друго одело, него је и лице умео тако да измени, да га ни најпрепредијени полицијски комесар није могао познати. Повосећи се тиме, он је једном писао префекту полиције: „Ваши агенти и сувише су глупи да ме ухвате; слободно можете престати тражити ме, јер ја се увек мењам.“ Годинама терао је он тако по Паризу и није се могао ухватити, док га најпосле не уловише у ва-роши Кану (Саен), где га, спремна за опасне крађе, париски агенти познадоше и где се он неко време бавио одевен као туриста и са станом у најбољем хотелу. Што се могао тако дуго држати, узрок је, поред поменуте вештине му, још и тај што је „радио“ са свим сам, те га није имао ко издати, нико га није могао знати као друга и увек је истрфо сваки траг свој.

Тако нешто било је и с још једним опасним лоповом, који се звао Пјеноар; био је претходник Ванезов и држао се десет година. Живео је у свету елегантно а место свога ста-новања крио је и од самих својих помоћника, којих је имао увек више при руци. Један од ових пред судом је казао, да је за све дуго време само два пут Пјеноара гледао очи у очи и лично од њега добио наредбе за неки намеравани злочин: један пут, кад се са њим као телалом срео ноћу на углу неке улице, и други пут, кад је Пјеноар хтео да руча у кафани „код Париза“, најскупљој и најелегантнијој у Паризу; дошао је на колима и пружио му, као просјаку, новац увијен у хар-тију, на којој беше забележено шта треба те ноћи радити у извршењу једне опасне крађе. Пјеноар је осуђен на двадесет година тавнице, а пошто је казну издржао живео је врло ко-мотно у једној холандској вароши од интереса своје „уште-ђевине“.

У најновије време ухваћена је једна елегантна дама као опасан лопов и у џеповима са свим модерног костима јој на-ђен је сав лоповски апарат; то беше лепушкаста, вижљаста девојка од двадесет једне године, Марија Жерен, која се пред судијом веома вешто умела бранити, приписујући све рђавом васпитању и неодољивој тежњи ка угодном животу.

Слично томе догодило се ту скоро с Фелицијом Рап, пе-вачицом на кафанским концертима. Ухваћена је на делу крађе чипака у Magazin du Printemps. Кад јој је стан претресен, на-ђено је чипака и помодна еспапа у вредности преко 10.000 динара. Изгледа вероватно њено казивање, да је, мало задо-вољна „својом уметношћу“, хтела доцније да отвори помодну радњу. Велики базари моде у опште пљачају се на неверова-тан начин. Свакојачко они готово изазивљу на крађу: ствари које највише привлаче и најновије леже у обиљу, растурене и разбацане ради избора и као без икаква надзора, јер про-давци, како је навала велика, сви имају пуне руке посла. Но треба знати, да то само изгледа тако без надзора да је, јер те прве радње, какве су Printemps, Louvre и Bon Marché, држе своју властиту тајну полицију. То им је од преке потребе, јер у Bon Marché-у годишње нестаје еспапа преко сто хиљада ди-нара. Често краду тако зване „најотменије“ даме, које, приме-ћене шта су „дигле“, махом одлазе кажњене знатном новчаном казном; њих, пошто их женска рука претресе, воде у приватну канцеларију, где морају потписати упутницу, на којој је чисте и јасно исписано, да су оне присвојиле туђу својину и да за то хоће толико и толико стотина или хиљада динара да исплате сиротињи париској. Кад ту суму исплате, одмах или у своме стану, враћа им се упутница. Но теже се даје ухватити у овим магацинима оно женскиње којем је овака крађа занат; фанта-зија таквих дама неисцрпна је у изналагању нових начина. Једна од њих нека је доста за све: крадљивица, са свим при-родно да је елегантно одевена, улази и тражи да јој се по-кажу чипке; неколико комада од најскупљих са свим непри-метно свали с тезге, испод хаљине, која до земље допире; има на ногама широке плитке ципеле; чаране су јој на палцима просечене тако, да овима може да узме чипке и у ципелу стрпа!

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење код општинских судова по грађ, парницама

а., тужба.

Суду општине смедеревске

Најдан Петровић, овдашњи млекација, остао ми је дужан на име кирије за месец јануар, фебруар и март по 30 динара месечно, свега 90 динара, за дати му дућан под закуп.

Како је Најдан овдашњу варош напустио и незнано где отумарао, и како је општинска власт његову имаовину попи-сала и мени је на чување оставила, под законом одговорношћу, то подносим ову тужбу суду, са молбом да одреди суђење по истој, те да осуди Најдана да ми овај дуг плати, да ми на-кнади плаћену суду таксу и на име трошка и дангубе 10 динара.

За доказ да ми је околико на име кирије дужан заклећу се. 2 априла 1899 год.

Јован Томић
лебар.

Смедерево.

Бр. 3264. Завести ову тужбу и позвати тужиоца, да означи место становања туженог, како би му се доставио позив за рочиште. Ако то не буде могао учинити, онда наплатити од њега огласну таксу, и позвати туженог преко званичних но-вина, да се суду јави, до 20 априла ове године, кога дана одредити и рочиште за пресуђење овог спора, с том напоме-ном, да ће суд овај спор пресудити и без његова присуства. са Петром Пантићем писаром општ., који му је у овој пар-ници за заступника од стране овог суда одређен.

2. IV 1899. год.

Председ. суда.

Смедерево.

б., белешка.

Рађено у суду општине сме-деревске, 20 априла 1899. год.

Белешка по спору

Јована Томића, лебара оvd.

противу

Најдана Петровића, млекације оvd.

Због дуга од кирије.

Судили су:

Председник.

Кметови.

Бележио деловођ.

На рочишту је тужилац. Тужени се није јавио суду. Његов судом одређени заступник Петар Пантић, писар овога суда, пред судом је.

Прочитана је тужба. Тужилац оста при истој тражећи кирију у 30 динара и за месец април и за данашњи предстанак тражи 10 динара.

Заступник туженога Најдана изјави: тужба је неуредна, јер нема законских доказа, пошто једностраној заклетви не може бити места. Тражи да се ова тужба као неуредна одбаци.

Тужилац изјави, да се на своје тражење може увек за-клетви, но ако суд нађе да томе нема места, онда тражи да се испитају сведоци Марко Андрић, абаџија и Јован Анђелковић, терзија оvd., који знају да му је тужени Најдан дуговао кирију.

Заступник туженог изјави да овоме захтеву сада нема места.

Судеки разлози:

Тужилац на данашњем рочишту мења доказе, у место за-клетве, позива се на сведоке. Овом његовом захтеву има места, и суд је на основу § 6 и 13 грађ. поступка

Решио:

Да се ово рочиште одложи и друго у што краћем року одреди, на које позвати парничне стране и сведоке тужиоца.

Саопштено је ово решење парничарима.

Од суда општине смедеревске 20 априла 1899 г. Бр. 3600. у Смедереву.

Деловођа.

Председ. суда.

Кметови.

Одвојено мишљење.

Тужба тужиоца неуредна је, јер у њој, за доказ, подне-шена је једнострана заклетва и као таква не одговара захте-вима из § 94 грађ. поступка, с тога је по трећем ставу § 97 грађ. поступка треба одбацити, и зато

Решавам

Да се ова тужба као неуредна и без доказа одбаци.

Кмет.

Задатак. Општински писари! која је радња правилнија: или решење суда или одвојено мишљење судије.

II Иступи.

Суду општине ваљевске.

Максим Ненадовић, калфа обућарски, од пре три месеца, отворио је у овдашњој вароши радњу обућарску, без да је се пријавио еснафу, ради полагања мајсторског испита, на основу чега би добио мајсторско, еснафско писмо. Дакле ради обућарску радњу бесправно.

Достављајући ово суду, молим да се за ово Максим узме на одговор и да му се радња одмах забрани.

4 маја 1899 год.

Старешина еснафа

Ваљево.

обућарског Н. Костић.

Бр. 764. Одмах позвати Максима и узети од њега реч по овој еснафској тужби, затим суду на решење.

Пред. суда.

Рађено у суду општине ваљевске, 5 маја 1899. год.

Дозвани Максим Ненадовић, обућар, има 23 године и пошто му је саопштена тужба еснафског старешине он изјави:

Доиста ево већ три месеца како радим самостално радњу обућарску у овдашњој вароши. Еснафу се нисам пријавио, јер сам у оскудици новчаној, те не могу да платим еснафске дажбине, које ми се по еснафској уредби траже. Чим будем у новчаној могућности, јавићу се старешини за испит и право.

Максим Ненадовић.

Оверава

Кмет.

Решење.

Максим признаје да радњу обућарску бесправно ради, што према закону не сме бити. С тога суд општине ваљевске као надлежан § 4 полиц. уредбе, на основу § 373 а. крив. закона

Решењем овим забрањује Максиму даље бесправно упражњавање радње, по га упућује еснафу да тражи мајсторско писмено. Ако и на даље ову радњу буде на овај недозвољен начин упражњавао, суд ће над њим применити казнене последице из § 373 а. крив. закона.

Саопштити ово решење старешини еснафа и туженом Максиму, но овом последњем с тим да плати 2 динара у таксеним маркама таксе за ово дело иступне природе.

5. V 1899. г. Ваљево.

Председ. суда.

Писар.

Кметови.

Суду општине Ваљевске.

Решењем тога суда од 5 маја 1899 год. Бр. 764, забрањена је бесправна радња Максиму Ненадовићу, калфи обућарском. Ово решење саопштено му је још 6 маја ове године, с том напоменом да се објави еснафу за еснафско-мајсторско писмо.

Од тога времена прошло је два месеца и Максим се ни до данас није пријавио, но продужава бесправно рад и на даље.

Молим суд да са њим поступи по закону и да му радњу забрани.

6. јула 1899 год.

Старешина

Ваљево.

еснафа обућарског.

Бр. 956. Узети оптуженог на одговор одмах. Затим акта суду на решење. Ову доставу здружити са ранијим предметом по овој ствари.

6. VII 1899. год.

Председ. суда.

Рађено у суду општине ваљевске, 7 јула 1899 год.

Дозван Максим Ненадовић, обућар олд., и пошто му је саопштена достава старешине еснафског, упитан је за што није поступио по наређењу овога суда од 5. маја 1899. год. Бр. 764 он изјави:

Ја сам и на моме ранијем одговору казао да се еснафу за право не могу да обратим с тога, што немам потребан новц. За ово време старао сам се да га набавим, и најдаље у року од месец дана јавићу се старешини. Радњу упражњавам и данас. Молим суд да ми овај рок од месец дана остави.

Максим Ненадовић

Оверава

Кмет.

Пресуда

Решењем овога суда, Бр. 764, које је оптуженом саопштено 6. маја ове године, забрањен му је бесправан рад, и упућен је еснафу за право. По оптужени је и преко ове забране радњу продужио. Овим својим недозвољеним поступком навучао је на себе последице § 373 а крив. закона. За то суд без обзира на његове неоправдане изговоре, као надлежан — § 4. полиц. уредбе, с погледом на чл. 98. закона о таксема

Пресуђује:

Да се Максим казни са тридесет динара у новцу и да му се радња бесправна одмах забрани. Да плати 2 динара таксе у таксеним маркама.

Саопштити и пресуду одмах извршити.

Од суда општине ваљевске, 8. јула 1899. год. Бр. 956 Ваљево.

Деловођ,

Председ. суда.

Кметови.

ФРАГМЕНТИ

o

ПСИХОЛОГИЈИ ПОЛНОГА ЖИВОТА

од Д-ра Крафт-Ебинга проф. у Бочу.

(наставак)

Ако је периода полнога живота била таква, да је задовољи, и ако срце материно налази радости у деци својој, то се једва код ње и примећује промена биолошка. Друкче је пак тамо, где неплодност, или пак околностима спречени позив женски, украти жени ову радост.

Ове су чињенице згодне, да осветле диференције између психологије полнога живота код човека и жене.

Без сумње, у човека је јача полна потреба него у жене. Слушајући природни нагон, човек жели да добије жену, почев од извесног узраста. Он љуби чулно, и у свом избору руководи се телесним преимућствима. Покорављујући се природном нагону, он је агресиван и буран у својој љубави. Али овај природни закон не испуњава цело његово психичко биће. Је ли потреба задовољена, то љубав уступа место осталим животним и друштвеним интересима.

Друкче је код жене. Ако је душевно нормално развијена и добро васпитана, то је њена чулна похотљивост незнатна. Кад не би тога било, то би био само један бордељ, а брак и фамилија не би се ни могли замислити. Са свим су ненормалне појаве: човек који избегава жену, и жена, која трчи за човеком.

Жена се задобија и понаша се пасивно. Ово лежи у самој њеној организацији, а не само у моралним заповедима.

Али код жене већу улогу игра полни живот него код човека. Потреба за љубављу већа је код ње него код човека, али је ова љубав више душевна него чулна. Док човек у супрузи гледа прво своју жену и тек онда мајку његове деце, код жене је супруг запостављен оцу њене деце. Код жене много већу улогу играју при избору друга у животу духовна и телесна преимућства. Поставши једном мати, она дели своју љубав између мужа и деце. Из тела материна нестаје она похотљивост. У даљем брачном животу не налази жена више чулна задовољства, колико љубав и наклоност супругову.

Жена љуби свом душом. Њена је љубав у самом животу, човекова у уживању живота. Несрећна љубав задаје јој тешку рану. Она стане жену живота или бар срећног живота. Интересна би било психолошко питање, да ли једна жена у животу може у истини два пут љубити. Свакојако је душевни правац код жене моногамистички, код човека нагиње на против полигамистичком.

У јачини полнога нагона лежи слабост људска према жени. Он постаје зависан од жене, и то у толико више, што је слабији а похотљивији. Он бива зависнији, постајући невропатичан. Тако се објашњава чињеница, да се похотљивост развија заједно са немоћи и са сладострашњем. Тако постаје опасан за друштво, да метресе државом владају, и да држава пропада. (Луј XIV и XV, хетере у старих Грка).

Из живописа неких славних људи види се, да су били женски робови услед велике похотљивости, која је опет имала свог основа у болесном саставу.

Има се захвалити веома фином душевном познавању човека, што је католичка црква осудила своје свештенике на невиност (целибат) и тим тежила, да их ослободи похотљивости, да би што боље одговарали свом позиву.

Штета је само, што је свештеник, живећи ван брака, отргнут утицају, који врши љубав и брак на карактер.

Пошто је човеку природом самом додељена агресивна улога у полном животу, то је он у опасности, да пређе границе, које му постављају закони и морал.

Браколомство женино много је теже с моралне стране него човеково. Браколомница не понижава само себе већ и мужа и фамилију, не гледећи на *patet incertus* (неизвесног оца).

Природни нагон и друштвени положај стварају човеку прилике, док је жена многим чим заштићена.

И код неудатих жена је полни сношај нешто сасвим друго него код човека. Друштво захтева од човека моралност у понашању, а од жене — чедност. На културној висини, на којој ми данас стојимо, једина љубав женина, која служи друштвеним интересима, јесте љубав у браку.

Циљ и идеал женин јесте и остаје увек брак, па баш кад жена и у порок падне. Жена, као што Мантегаца вели, не жели само да задовољи своје чулне нагоне, већ тражи заштиту и помоћ за себе и децу. Ма како похотљив човек бољег осећања тражи за се жену за брак, која је чедна.

Дика и украс женина јесте, у тежњи за овим достојним циљем, стид. Мантегаца га лепо означава као „један од облика физичкога самопоштовања“ код жене.

Овде није место, да испитујемо антрополошко-историјско развиће овог најлепшег украса жениног. Вероватно је срамежљивост женска плод културног развића, наслеђем одгајен.

Сасвим у чудноватој противности стоји она изложба телесних дражи, санкционисана законима моде, од чега се не изузимају чак ни најваспитаније девојке. Разлози за ову изложбу лако се могу увидети. На срећу пак, девојке нису свесне ових мотива као ни мотива вечито променљиве моде, која чини да се извесни делови тела јаче истурују на видик („culs“), а да и не говоримо о корзету и др.

У сва времена и код свих народа показују тежњу женскиње, да се ките и да се представљају дражесним. У животињском царству је природа свуда мужака украсила већом лепотом. Људи зову жене лепим полом. У колико је ово кићење циљ самом себи, али пак из чистог психолошког мотива, да се допадне, не може се томе ништа пребацити. Ако је ова радња свесна, то је називамо жељом за допацањем.

Човек кицош бива увек смешан. Код жене пак то нам је нешто обично, док се год тим не одголити део целине, за шта Французи имају реч *coquette*.

Жене далеко надмашују људе у природној психологији љубави, делимично услед наслеђа и васпитања, јер је љубав њихов прави елемент, делимично пак, што оне финије осећају (Мантегаца).

Чак и на извесној моралној висини човеку се не пребацује, што он сматра жену прво као предмет за задовољење природног нагона.

Али се рађа и дужност, да припада само жени свога избора. У културним државама излази отуд и сталан уобичајени уговор, брак, и у колико жена за се и за своју децу потребује заштите и издржање, рађа се и брачно право.

Од велике је психолошке вредности и за патолошке појаве, на које ћемо доцније наићи, неминовно је потребно испитати душевне појаве, које човека и жену привезују једно за друго, тако, да се од свију осталих лица истога пола воли само љубљено лице.

Кад би се могла природним појавама приписивати каква намера, — а целисходност им се не може одрећи, то би се из ове привезаности ка једном лицу другог пола, са истовременом немарношћу према осталим (као што је то збиља код срећних љубавника), могло угледати чудновато уређење стварања, да се на тај начин моногамиска вера учврсти.

Једном испитивачу се ова заљубљеност или ова „хармонија душа“, ова „веза срдаца, не приказује као каква „мистерија душа“, већ се у највише случајева своди на извесне телесне, каткада и душевне особине, којим се учвршћује привлачна снага двају лица.

Говори се о такозваном фетишу и фетишизму. Обично се под фетишем разумеју предмети или делови или и саме особине појединих предмета, које услед асоцијативних односа према каквој целокупној представи буде живахне осећаје, или према каквој личности неку врсту чари, мађија („fetisso“ португалски) проузрокују, које се по спољашњим знацима (симбол, фетиш) саме по себи не примећују.

Сам акат уважавања каквог фетиша од стране какве особе назива се фетишизмом. Ова психолошки интересантна појава, даје се објаснити из емпиријски асоцијативног закона: однос делимичне представе ка целокупној. Религиозни фетишизам има друкчи однос и значење него полни, налазећи своју првобитну мотивацију у лудости да предмет, који представља фетиша или идол какав има божанске особине, да није само слика, или се пак фетишу особите чудновате (реликвије) или заштитне (амulette) особине приписују.

Друкчији је пак еротички фетишизам, који своју психолошку мотивацију налази у томе, што физичке или душевне особине какве личности, или и сами предмети које она употребљава, постају фетиши који увек буде снажне асоцијативне представе ка целокупној представи, што све бива праћено живахним осећањем полне насладе. Аналогије са религиозним фетишизмом има у толико, што и тамо бивају обожаване сасвим незнатне ствари (кости, нокти, коса ит.д.), с чим се везује осећање задовољства до екстазе.

Што се тиче физиолошке љубави вероватно је, да њену клицу ваља тражити увек у индивидуалној фетишкој чари, коју лице једног пола врши над лицем другог пола.

Највише пута је случај, да се са чулном надраженосћу јавља и слика личности другог пола, и да ова слика појачава чулну надраженост.

Оптички и осећајни утисак ступају у асоцијативну везу и учвршћују се у тој мери, да поновљено осећање буди поново и оптичку слику, или пак да поновљено виђење слике буди поново надражење, каткад и до органа и полуције.

(Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угричић

13

Страх га је освајао све више и више, особито после овог другог, сасвим неочекиваног убиства. Желео је, да што пре утекне одавде. И да је он у том тренутку био у стању, да правилније види и размисли; да је само могао да схвати све тешкоће својега очајничког положаја, сву одвратност и бесмислицу његову, да увиди при том, колико му муке, а може бити и злочинства, још остаје да савлада и изврши, да би се извукао одавде и докопао дома, врло је лако могуће, да би он оставио све и сместа отишао да се сам пријави, и то не од страха за себе, него из чистог ужаса и одвратности ка свему што је починио. Одвратност се нарочито у њему јављала и расла сваким тренутком све више. Ни за шта на свету не би он сад пришао сандуку, нити би се чак и у собу вратио.

Али нека расејаност, готово као замишљеност, почела га по мало обузимати: по неколико минута би се он као забрављено или, боље рећи, заборављено је на главну ствар и занимао се ситницама. Између осталог, завиревши у кунду и опазивши на клупи ведро и у њему воду до половине, паде му на памет, да опере руке и сикиру. Руке су му се лепиле од крви. Сикиру спусти у воду оштрицом, дохвати парче сапуна, што је лежало на једном разлупаном тањирџију у прозору и стаде над ведром прати себи руке. Кад их је опрао, он извади и сикиру, опра гвожђе, и дуго је, готово три минута, прао држаље, где је било окрвављено, покушавши чак и ту сапуном. Затим све обриса рубљем, које се ту сушило на конопцу, затегнутом у куни, и затим је дуго и пажљиво разгледао сикиру крај прозора. Није остало никаквих трагова, само је дрво још било влажно. Пажљиво завуче он сикиру у замку под капутом. После тога је, у колико је то могао према слабој светлости у куни, разгледао капут, панталоне, ципеле. Споља, на први поглед, као да ничега није било; само су на ципелама биле мрље. Он укваси крпу и отаре ципеле.

Знао је он, у осталом, да није добро разгледао, да има, можда, још по гдешто, што ће пасти у очи, а што он није могао приметити. Замисљен тако стојао је на сред собе. Ужасна, мрачна мисао јављала се у њему, — мисао, да је почео силазити с ума, и да у овом тренутку није у стању ни да расуди, ни да се заштити; и да, може бити, у опште не треба то радити, што он сад ради... „Боже мој! Треба бежати, бежати одавде!“ промрмља он, и журну у предсобље. Ну овде га дочека такав ужас, какав он, одиста, још ни једанпут није осетио.

Стојао је, гледао и није веровао очима својим: врата, спољна врата, кроз која се излазило на степенице, она иста, на којима је он мало час звонио и кроз која је ушао, стојала су отворена, шта више, и за читаву шаку одшкринута: ни забрављена, ни зашпиљена, за све време, за све то време! Баба није затворила за њим, може бити, из опрезности. Али, за Бога! Та зар није затим видео Лизавету! И како је могао, како је могао да се не досети, да је она морала од некуда ући! Кроз зид, тек, није могла проћи!

Он притрча вратима и павуче резу.

— Али не, шта ће ми то? Треба ићи, треба ићи...

Он одмаче резу, отвори врата и стаде прислушкивати на степеницама.

Дуго је слушао. Негде далеко, доле, вероватно под капијом, јако су крештала некаква два гласа, свађали се и ружили. „Шта ће они?...“ Очекивао је стрпљиво. Најзад се, од једном, све утиша, као пресечено; разишли се.

Он је већ хтео да пође, али се на једанпут, на једном спрату ниже, с лупом отворише врата, што воде на степенице и неко стаде силазити, певушећи некакву песмицу. „Ама ког ђавола лармају тако сви?“ пролети му кроз главу. Он опет притвори за собом врата и причека. Најзад све умуче, не чу се ни живе душе. И он је већ хтео да ступи ногом на степенице, кад се на један пут опет зачуше нечији нови кораци.

Ти су се кораци чули сасвим из далека, још на самом дну степеница али се он врло добро и јасно сећао да је по нечему још од првога звука тада почео слутити, да су се они упутили право овамо, на четврти спрат, баби. По чему то? Да ли су звуци ти били тако особити, значајни? Кораци су били тешки, одмерени и спори. Ето, он је већ прешао на први спрат и пење се даље; све јасније и јасније! Чуло се већ и тешко дисање његово. Ево га већ и на трећем... баш овамо! И на једанпут му се учини, као да се скаменио, као што то бива обично у сну, кад се снови, да нас гоне, стижу и хоће да нас убију, а човек чисто прирастао за место, па ни рукама не може да мрдне.

И најзад, када се гост поче већ пењати и на четврти спрат, он само што на једанпут затрепери, и једва што је успео, да се брзо склони из ходника поново у стан бабин и да притвори за собом врата. За тим он тихо, опрезно и нечујно навуче резу на вратима. Инстинкт му је помагао. Свршив све то, он се притаји, не дишући, сасвим уз врата. Незвани гост био је такође већ пред вратима. Они су стајали сад један према другоме, као пре кратког времена он са бабом, кад су их врата само раздвајала, а он прислушкивао.

Гост неколико пута тешко одахну. „Мора, бити да је дебео и крупан“, помисли Раскољников, притискујући сикиру рукама. У самој ствари изгледало му је, као да он то све сања. Гост дохвати за звонце и силно зазвони.

Тек што звркну потмуо звук звонцета, њему се на једаред учини, да се у соби нешто миче. Неколико је секунда чак прислушкивао сасвим озбиљно. Незнанко зазвони још једанпут, затим мало причека, па на једаред, у нестрпљењу, стаде из све снаге дрмати кваку на вратима.

Са ужасом је гледао Раскољников на резу како се дрма и с неким страхом је очекивао, да реза сваког часа искочи. У самој ствари, то је изгледало веома могуће: тако су силно дрмали. Паде му на памет, да придржи резу руком, али онај би се могао сетити. У глави му се поче опет све нешто вртити. „Ево, сад ћу да паднем!“ сени му кроз главу, али непознати проговори и он очас дође к себи.

— Да ли оне тамо чмавају или их је ко удавио? Проклето бабускере! заурла он, као из бурета. — Еј, Аљона Ивановна, стара вештице! Лизавета Ивановна, лепото неописана! Отворите! Ух, проклетнице, да ли спавају, шта ли?

И понова, наљутивши се, десет пута, једно за другим, из све снаге повуче за звонце. Сасвим је јасно, да је то био човек, који је у овој кући имао нека права и није био непознат.

У том истом тренутку чуше се лаки, хитри кораци недалеко на степеницама. Долазио је још неко. Раскољников није с почетка ни чуо.

— Зар нема никога? запита нови гост звонко и весело, обраћајући се директно првоме посетиоцу, који је још једнако држао за звонце.

— Да сте здраво, Коше!

„Судећи по гласу, тај изгледа да је доста млад“, помисли на једанпут Раскољников.

— Та ђаво их знао, у мало што браву не разглавих, одговори Кох. — А откуд ви мене познајете?

— Зар се не сећате? А прекјуче сам вам код Гамбринуса добио три партије на билијару!

— А-а-а...

— Дакле нису код куће? То је чудновато. Глупо, у осталом, ужасно глупо. Куда је то баба могла отићи. А имао сам посла.

— Па и ја, пријатељу, и ја сам имао посла!

— Па, шта да се ради? Значи, да се вратимо. Е-х! А ја сам мислио, да дођем до новаца! повика млади човек.

— На сваки начин, да се вратимо; али зашто ми је казала да дођем? Сама ми је, вештица, одредила време. Сад ми је покварен рачун. Али куда она, до ђавола, има да иде, то не могу да разумем? Читаве године седи, вештица, и код куће се кисели, боле је ноге, а сад, на једанпут и у шетњу отишла?

— Како би било, да запитамо кућнег чувара?

— Шта?

— Куда је отишла и кад ће се вратити?

— Хм... ђавола... питати... Та она не иде никуда... и он још једном дрмну за кваку. — До ђавола, не остаје нам ништа друго, морамо ићи!

— Станите! викну на једаред млади човек — погледајте: видите ли, како се врата одвајају, кад дрмате?

— Па?

— Значи, да нису затворена кључем, него само резом! Слушајте, како реза удара?

— Па?

— Та како вам није јасно? Значи, да је неко од њих код куће. Да су обе отишле, оне би с поља кључем затвориле, а не резом изнутра. А овде, — чујте, како реза лупка? А да би се могло изнутра резом затворити, треба бити код куће, разумете ли? Изгледа, дакле, да су код куће, па неће да отворе!

— Ба! Тако и јесте! викну Кох чудећи се. — Па шта је с њима! — И он поче бесно дрмати вратима.

— Станите! викну опет млади човек, — не дрмајте! Овде нису чисти послови... Ви сте звонили, дрмали, — оне не отварају; то значи да су обе у несвестици, или...

— Шта?

— Ево шта: хајмо до чувара; нека их он сам разбуди.

— Па добро!... Обојица се кретоше низа степенице.

— Стојте! Останите ви овде, а ја да отрчим часком до чувара.

— Зашто да останем?

— А зар има за то мало узрока?

— Онда, добро...

— Ја се спремам за судског иследника! Овде очевидно, оч-че-в-видно нешто није као што треба! ватрено узвикну млади човек и у трку слети низ степенице.

Кох остаде, још једанпут додирну лагано звонце и оно звркну једним јединим тоном; за тим лагано, као да размишља и разгледа, поче мрдати кваком, притежући и оцуштајући је, како би се још једаред убедио, да се врата држе само на рези. Па онда се наже стењући и стаде вирити кроз кључаницу; но у њој је изнутра био кључ и није се могло ништа видети.

Раскољников стајаше држећи чврсто сикиру. Био је као у грозничавом сну. Спремао се, да се и потуче с њима, ако уђу. Још док су они дрмали вратима и договарали се, њему је неколико пута долазила мисао, да на једанпут све сврши и да им подвикне иза врата. Час му је опет долазило, да им се почне подсмевати, да их дражи, пре него што би отворили врата. „Ишло би брже! прође му кроз главу.

— Ама, ђаво би га знао...

Време је пролазило, прође један минут, па други, — нико не дође. Кох се стаде врпољити.

— Та до ђавола!... викну он на једанпут у нестрпљењу, и, напустивши своју стражу, оде такође низ степенице, журећи се и лупајући ногама. Кораци се стишаше.

— Боже, шта да се ради!

Раскољников смаче резу, одшкрину врата, ништа се није чуло, и, на једанпут, савршено већ ништа не мислећи, изиђе, претвори врата за собом, што је боље могао и спусти се низ степенице.

Већ је прешао три сирата, кад се, на једанпут, зачу ујасна ларма одоздо, — куда сад да се дене! Нигде није било могуће сакрити се. Хтеде да се врати опет у бабин стан.

— Еј, сотоно, ђаволе!... Држи га!...

С виком истрча неко доле из једнога стана, и није стрчао, него се чисто скотрљао низ степенице, вичући из свега грла!

— Мићка! Мићка! Мићка! Мићка!... Ђаво да те носи-и-и!

Вика се заврши писком; последњи се звуци чули већ на дворшћу; и све заћута. Али баш у истом тренутку неколико људи, гласно и живо разговарајући, почеше се шумно пењати уза степенице. Било их је троје или четворо. Разазнао је звучни глас онога младића. „Они су!“
(Наставиће се).

О ПОВАЦИВАЊУ И ДЕТОУБИСТВУ

У најиримитивнијим облицима људскога друштва, морал је сасвим неразвијен; јавно мњење у једној хорди или племену врло мало се занима са делима појединаца; родитељи могу по својој вољи располагати са својом децом, па разуме се спречити њихово рођење. Чак и већина закона, писана у полуцивилизованим друштвима, ћуте о злочину побацивања, тек у Зенд-Авести налазе се законске одредбе о томе предмету. Код дивљих народа жени је исто тако дозвољено да уништи плод своје утробе као да косу одсече. Ми ћемо у потврду навести неколико факата, којих има код свију раса на земљиној кугли.

У Тасманији, у којој се човечји живот доста ценио, побацивање се вршило сасвим слободно. Тасманка није хтела постати мајка пре неколико година проведених у браку, и то, како вели свештеник Бонвик да би сачувала свежину својих дражи. Као и разумност расе, тако су и средства за побацивање била врло проста: каква баба ударала је ногама у трбух трудну жену. Исти такав обичај постојао је на аустралијском копну, када су дошли први насељеници европски. Бонвик тај чин приписује горе поменутом разлогу, али по свој прилици прави ће разлог бити у оскудици животних намирница, у тешкоћи хранити децу.

У Новој Каледонији, жене, удате или не, такође су врло често побацивале. Њихова средства су врло различна: обично се гутао скуван и зелен банан. То је прешло у пословицу, и на острву се каже, када једна жена побаци: „Још једна која је јела банана.“ Никома и не пада на ум да осуди уобичајено побацивање.

На острву Формози, на коме станује раса мало развијенија, жени није допуштено да има децу пре тридесет шесте године, и свештеницима је дужност да побаци сваку жену која би остала трудна пре одређеног доба. И овде више није реч о тренутној ђуди или индивидуалној себичности: овде решава државни разлог, страх да се не намножи сувише становништва на острву.

У Америци је побацивање исто тако распрострањено. Код осталих становника на Хедзоновом Заливу то је обичај. У Ла Плати, Пајаге побацију своје жене чим им даду више од два сина. Њихови становници Мбаје раде то исто. По Хумболту, урођеници око Оренока имају сличне обичаје. Жене употребљују биљке за побацивање, и врло касно бивају матере.

Код цивилизованих народа, код беле расе, где је материјални живот лакши, где је морал развијенији, где закони више или мање воде рачуна о општем интересу, јавно мњење строго осуђује побацивање, и закони га строго казне. Али поред свега тога, познато је како се често врши и данас, као што се некада вршило код Грка и код Римљана. Полиција има увек посла са лакоумним женама и рђавим матерама које побацију и одвратним бабетињама које им дају средства за побацивање, и

нема можда лекара од кога нису тражена та кобна средства. И у томе, као и о многоме које чему, да би се сазнала истина, треба погледати испод моралне политуре наше модерне цивилизације. На дну привидно најуглађенијих друштава постоји и постојаће још за дуго много којечега од старог варварства.

* * *

Детоубиство се, као лакше, још више практиковало. Чак и код животиња нису ретки примери. У примитивним друштвима, живот је тежак: животне намирнице су врло ретке. Ту се живи од данас до сутра, једе се када се има, и породица је несносан терет, и због тога се често убијају новорођенчад, нарочито женска. Такви поступци су се сматрали као сасвим природни и умесни, и нико ништа није приговарао противу њих.

У целој Меланезији детоубиство се јако практикује. Гладни Тасманци убијају децу сасвим равнодушно, нарочито женску децу. Када родитељи помру, закопавају са њима и живу децу. Нико нема времена да води бригу о сирочадима.

Аустралијанци, тако слични Тасманцима, исто су тако немилосрдни. Без икаквих обзира сваке године се жртвује знатан број новорођене деце, нарочито женске. Због тога су жене и тако ретке међу њима. Путник Стурт прича случај који је гледао: један Аустралијанац дохвати своје болесно дете, разби му главу о стену, испече га и поједе. Исто је тако код осталих меланезијских раса.

Код извесних племена Јужне Африке, урођеници у велике замке у које хватају лавове као мамац стављају своју децу. Становници у Фолидомији, у Нигровој равници убијају своју децу за најмању ситницу. Тако чине и Золе у Сенегамбији.

Али на острвима, где је живот много тежи, детоубиство се највише практикује. По целој Полинезији некада је било распрострањено. На Сандвичким острвима ни једна породица није смела имати више од двоје деце, остале су им давили или са свим живе закопавали. На Тампи није било жене која није убила бар по једно дете. Становници Тикопије, острво које није веће од седам миља, могли су сачувати само по два мушка детета; остала су била дављена. Исто тако острвљани са Радака убијали су треће или бар четврто дете сваке жене. Дарвин помиње једног Фуеђанина који је о стену раздробио своје дете што је преврнуло котарицу јаја од морских тица. Јурукареси из Јужне Америке забављали су се убијањем своје деце. Мокоси, из истога краја, раде исто, не штеде ни близанце. Чак и похришћанени Перуанци гаје своју децу као велики терет. Шарлвоа помиње сличне појаве код Црвенокожаца; он је видео, како је сисанче закопано са лешином своје малере.

Амерички и камчаделски Ескимци убијају децу чим су мало слаба или наказна. У тим ладним крајевима борба за опстанак је врло тешка, и тешко ономе ко је рђаве грађе! На Гренланду малу децу закопавају са умрлом матером.

У Кини, земљи у којој има толико лепих уредаба, где је религија само зборник моралних правила, детоубиство се и до скоро практиковало. Млечанин Марко Поло помиње да се већ за његово време томе стајало на пут, и да се нађена деца нису убијала него смештала у добротворне заводе. Али још и данас постоји обичај да се деца могу продавати, и та се трговина слободно води.

Исти обичаји постоје у многобројним окрузима Индије, од Цејлона до Хималаја, нарочито код урођеничке црне расе. Тоде штеде по једно или два женска детета за целу породицу. Код Конда је то верски обичај. Због тога је на Цејлону и Хималајима полиандрија (многомуштво) у обичају. Деојке које се случајно поштеде, продају се као какав еспап за неколико рупија или за једну овцу.

Код семитских и европских раса, чак и код најмање цивилизованих, морални осећај је учинио знатне напретке. Има помињања код историчара, да су у време глади деца продавана за мерицу жита. Али то је у ванредним и врло тешким случајевима, и у опште се може рећи да су код Семићана и Европљана детоубиства врло ретка, индивидуална, и све ређа и ређа, бар у Европи. То је један од многобројних доказа који тврде да виши морални осећаји нису урођени човеку, да човек полази од животињства и лагано све више и више пење се горе.

ТРОВАЧИЦА

На дан 19. септембра 1898. год. у кући Илије Новаковића, тежака из Старчева, ср. млавског, окр. пожар., нађено је његово унуче, дете од два месеца, по имену Александар, отровано витриолом, али је било јоште у животу.

Отац Александров погинуо је на салашу у јуну месецу 1898. год. од зликовачке руке.

Сутра дан, после тровања детета, саслушао је општински суд мајку отрованог детета, по имену Латинку.

Она је исказала, да је њу, њена свекрва Јована, друга жена њеног свекра Илије, на дан тровања њеног детета, отерала на гробље, да прелије и окади гроб свога погинулог мужа Димитрија, а за дете Александра, рекла јој је свекрва, да ће га она „надгледати“, док се она с гроба врати.

Кад се Латинка с гробља враћала, срела је своју свекрву Јовану, која је носила дете Александра на својим леђима, и ишла је Латинки у сусрет. Кад су се среле Јована је Латинку упитала да ли јој је дете тога дана који пут бљувало, и кад јој је она одговорила да није, онда јој је Јована рекла: „Оно сад непрестано пљује и плаче!“

Њих се две са дететом одмах врате кући, скину дете са леђа Јованиних, и Латинка види да јој је дете отровано! Она је одмах посумњала у своју свекрву Јовану, и оптужила је због тога суду општинском.

Јована је одмах испитана, и тџм приликом она је исказала ово:

„Ја сам пре неки дан са Селинком, женом Миљка Младеновића оvd. ишла путем из поља. Селинка мени на путу рече: шта ћемо да радимо; ово дете пок, Димитрија хоће да наследи имање његовога деде Илије Новаковића, а ми као кћери Илине после немамо ништа од имања оца нашег Илије, него ти га отруј нека га нестане.“

„Ја на ту реч Селинкину пристанем, и тада кад је Латинка отишла на гробље, ја узем једно стакленце у коме је ветриол и наспем детету у уста, дете одмах писну да плаче, и ја га узем на леђа и понесем к матери његовој, која се била са гробља вратила.“

„Овај ветриол купиша сам из дућана у Рашанцу пре месец дана да са истим правим пређу, а од дућанције Ђорђа из Рашанца.“

„Ово што сам чинила није нико од мојих укућана знао, само ја.“

Код истражне власти, Латинка је дала врло интересно објашњење, зашто је њено дете отровано. Том приликом оптужила је детињу тетку Селинку као саучесника у тровању. Ево тога исказа:

„Ово дете, као прво и последње од родитеља му Димитрија, наследник је очевог имања, пок. Димитрија, које овде у Старчеву има, но да не би ово дете дорасло и имање у своје руке примило, Јована друга жена Илије Новаковића, мога рођеног свекра, дакле свекрва и Селинка ж. Миљка Т. Младеновића, моја заова, детиња тетка, решиле се и договориле се, да дете, Александра, убију, те тако да оне, после смрти његове, као ближи сродници мог покојног Димитрија, дођу до поменутог имања — наслеђа — и тако, кад је било у прошлу суботу, 19. овог мес. оне су овом мом детету, Димитријевом наследнику, давале и у уста сипале ветријол и тиме као средством опасним по човечији живот, покушавале убити га.“

„Дете је, Александар још у животу, али Бог ће знати хоће ли остати живо.“

На основу § 117. и 118. кр. пост. иследник је узео на кривични испит Јовану и Селинку.

Јована је и на овом испиту дело признала, и описала га онако, као код општ. власти.

Селинка није ништа признала.

Учињеним претресом није пронађено стакло у коме је био витриол. Јована је тврдила да га је по тровању у вече узела и однела Селинка.

Лекар је дете прегледао и нашао повреде од отрова на грудима, на горњој и доњој усни, на целом пределу испод доње усне до подбрадка, на левој страни врата, у усној дупљи, на језику и на обема рукама. Мњење лекарево гласи:

„Очигледно је да овде имамо случај *намерног тровања овог детета од стране каквог лица из околине дечије*. Локализација повреда (Aetzungen) јасно говори, јер да је нехотично било зар би која кап отрова пренула и у лице а не само око уста, испод усана, на врату и испод врата. Локализација је повреда таква, да чисто човек гледа убицу како отров сипа у уста, дете вршиши, чак се и рукама брани у очају смрти.

„Судећи по повредама отров је овде каква минерална киселина. (Acid. nitric. conc., можда и Acid. sulfuric). *Повреде су тешке природе*, детету је одузета могућност природне исхране, живот дечији лебди у опасности да се сваки час угаси, ако природа не надјача свог смртног противника.“

Иследна власт ставила је под кривичну истрагу и у притвор и Јовану и Селинку на дан 22. септ. 98. г. — Првост. суд је то одобрио.

Отровано дете умрло је ноћу око пола ноћи између 3. и 4. октобра 1898.

Секциом је утврђено да је дете умрло услед нанетих повреда у устима и ждрелу са отровом. Оно није могло ништа гутати. Умрло је од глади.

На претресу у пожаревачком првостепеном суду
на дан 13. XI. 1898. № 35.683.

- 1). Јована не признаје да је отровала дете. Тврди да су је код полиције тукли и изнудили јој признање.
- 2). Селинка не признаје дело.
- 3). Дућанција Ђ. М. признаје да је Јовани продао витриол.
- 4). Бранилац је оставио суду да цени исказе Јованине, а за Селинку вели, да нема никаквих доказа да је она дело учинила.

Пресуда је гласила: *да се Јована казни смрћу*, а Селинка ослободи казне као невина.

Апелациони суд одобрио је пресуду за Јовану, а за Селинку пресудио је да се ослободи *из недостатка довољних доказа*. Касациони суд онакно је пресуду смртне казне.

Јована није помитована, и све је било спремно да буде стрељана 24. фебруара 1899. год., на раскрсници између атара Старчевачког и Дубочког, на месту званом „Олтан“, али претого, по закону, и то на основу § 288. крив. суд. пост., имао се извршити лекарски преглед над Јованом да се утврди да ли није трудна или душевно болесна. То је и учињено дан раније, т. ј. 23. II. 99. Том приликом лекар је дао мишљење: „*да Јована није нормалног душевног стања*.“

Услед овога, а по наређењу госп. министра унутр. дела СБр. 2081. од 1. III. 99., Јована је спроведена на посматрање у болницу за душевне болести. Три лекара, дали су 9. априла 1899. г. мишљење да: 1). Јована није душевно болесна, а 2). Да Јована није била душевно болесна ни онда за када је окривљена да је извршила дело тровања.

Услед тога Јована је враћена начелнику среза млавског на надлежни поступак и 13. априла на тремеђи Старчево — Трновче — Дубочка, стрељана.

Јована има од првог мужа троје одрасле деце, а са другим мужем има једно женско дете од 2 и по године. Има јој 36 година, осредњег је раста, телесно сразмерно развијена, Потпуно је свесна осуде која је очекује, и с тога ужасно очајава, кука, плаче, куми и моли да јој се осуда смањи на 20 година робије, плаче за децом својом, а није имала суза, ни сажаљења, кад је тровала невино детенце, које је њој било криво само с тога, што је било једини наследник великог имања у кући у којој је она била маћеха.

Саопштио

Д-р Вој. М. Суботић млађи

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА.

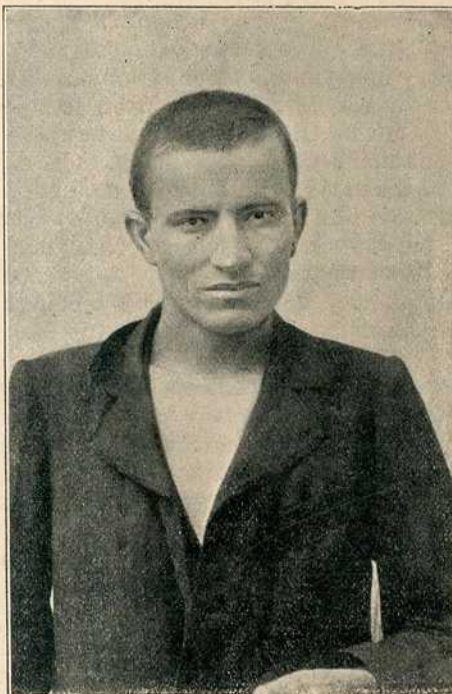
Вашарски кесароши. Већ је настала сезона, у којој вашарски полицијски органи имају пуне руке посла са „трговцима“ ове врсте. Настало је доба године, кад тајни састанци ради „трговачких“ послова бивају све чешћи, где се договара о плановима и распоређују се поједини на који ће вашар који „трговац“ отићи, у каквом оделу и под којим именом. Ако их иде двојица или више на један исти вашар (разуме се повећи, јер је само на таквим сигуран и њар за више њих) онда се договарају о знацима, о начинима преваре, како сељака тако и власти. (А кад су у договору, онда брже проналажење). Што је најзамљивије, они знају и сами, да су поједини начини превара већ изгубили своју моћ, и да се на њих не могу ослонити, па с тога улажу сву оштрину свога ума, да на какав нов начин извршују преваре, и то што оригиналније. Кад већ измисле какав нов начин, они га најпре неколико пута употребе у своју корист, па онда, да би добили већег угледа међу својим „колегама“ саопштавају и њима свој проналазак... Тако то иде стално... Напредују они у вештини, али, напредује и полиција...

„Марковчанин“

У цељи сузбијања тога зла, ми смо до сада приличан део слика „трговаца“ ове врсте у нашем листу приказали што им је по сопственом њиховом признању много „штете“ причинило... И сад, у местима где су били полицијски чиновници, за њих нема више леба

Милан Живковић „Марковчанин“ и Радомир Марковић „Деветак“, нови су за нашу читалачку публику. Раније су небројено пута испуно кажњавани и из места у место протеривани, због те њихове „вештине“ у кесарошком послу. Кад су прошле године пали у затвор Управе гр. Београда и сликани,* кумили су и богорадили да им се слике не изнесу у листу, обећавши, да ће напустити свој дотадањи занат и отпочеће живети поштеним животом. И полиција и ми учинили смо им по молби, мислећи: млади су, могу се још и поправити... Но, како је доцније доказано, они су лагали, само да би у извесним вашарским местима, остали неопознати.

„Деветак“

* „Марковчанин“ доцније буде ухваћен као кесарош на вашару у Свилајци, и тадањи ср. начел. г. Обрадовић (сада члан Упр. гр. Београда) нареди, те га и тамо сликају. Ово је та слика.

Милан Петровић — „Дугачки“, изнет је у групи кесароша сликаних на зајечарском вашару (види бр. 13. на стр. 103. од ове год.) но по овој слици лакше се може познати.

„Дугачки“

Доносећи њихове слике, скрећемо пажњу вашарским комесарима и другим полицијским органима, да на њих мотре приликом овогодишњих вашара што се из дана у дан нижу по разним местима у Краљевини Србији. Они су обично у друштву врло добро познатог кесароша Јоце Сакоцићина, чија је слика до сада двапут донесена у „Полицијском Гласнику“, (први пут у бр. 8. од 1897. године на страни 62., а последњи пут у 34. бр. од прошле године на стр. 260.) а има га и у „Полицајцу“ за обе последње године, те с тога и нема више потребе да му доносимо слику. (Предпостављамо, да ће сваки вашарски комесар имати пред

собом и слике свију изнетих кесароша.) И „Дугачки“ и „Деветак“ високог су раста и сувоњави, а „Марковчанин“ омален је и дежмекаст.

Т Р А Ж И С Е.

Милицу Трифуновић, служавку, која има 13 год. и Љубомира, сина Милице Мрцајловић, тражи Управа града Београда актом Бр. 1194. Ако ко ма што зна о овим личностима, моли се, да о томе извести поменућу Управу!

П О Т Е Р А.

Војислав Сретеновић, родом из села Медвеђе, среза трстеничког, округа крушевачког, ноћу између 27. и 28. пр. мца извршио је крађу Јеврему Јовановићу, берберину из Крушевца и том приликом однео му: 4 бријача, једно огледало, 4 пешкира и 13 комада разних признаница у вредности 1000 динара. Војислав има 20 год., средњег је стаса, малих, риђих бркова; у оделу је од плаве чоје. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести нач. округа крушевачког с позивом на Бр. 5089, или Управи града Београда на Бр. 11572.

Крета Ђурић, опанчар из Шапца, пресудом шабачког првостепеног суда осуђен је на месец дана затвора. Да би избегао издржање истог, он је пре неколико дана побегао из Шапца и сада се не зна где је. Начелство округа подринског актом својим од 14. тек. мца Бр. 6928, моли све полиц. власти да га у својим домањима потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Крета може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 11822.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због данашњег празника морали смо дан раније број закључити и одштампати га. Зато овај број издајемо данас у место сутра.

Отворио сам

ПРВУ ИНФОРМАЦИОНУ КАНЦЕЛАРИЈУ

У Београду — Краљ Александра улица бр. 16.

Дајем најтачнија и најбржа обавештења у свима пореским стварима; склапам општинске, црквене и манастирске рачуне као и трговачке билансе. Посредујем за куповину и продају непокретних добара и трговачких радња као и у опште за све трговачке послове.

Адреса за депеше: Информација — Београд.

1—3.

Манојло Митровић.